

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta”**

KOM(2010) 791 lõplik – 2011/0001 (COD)

(2011/C 218/12)

Raportöör: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Nõukogu otsustas 19. jaanuaril 2011 ja Euroopa Parlament 18. jaanuaril 2011 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

*„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta”*

KOM(2010) 791 lõplik – 2011/0001 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 5. aprillil 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 471. istungjärgul 4.–5. mail 2011 (5. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 104, vastu 13 ning erapooletuks jäi 4 liiget.

## 1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab komisjoni ettepanekut ning väljendab heameelt kavatsuse üle muuta liidu õigusnormid selgemaks, kindlamaks ja õiguskindlamaks.

1.2 Komitee peab siiski kahetsusväärseks, et kavandatud läbivaatamine on sisu poolest nii napp ega hõlma kõiki määruse aspekte, mida oleks vaja muuta, arvestades määruse (EÜ) nr 2006/2004 jõustumisest alates saadud kogemusi.

1.3 Komitee palub komisjonil määruse (EÜ) nr 2006/2004 järgmisel läbivaatamisel arvesse võtta käesolevas dokumendis antud soovitusi, et parandada pädevate ametiasutuste praegust koostööd tarbimise valdkonnas.

## 2. Taust

2.1 Komitee on juba avaldanud toetust määruse (EÜ) nr 2006/2004 vastuvõtmise ettepanekule, <sup>(1)</sup> kuigi samas väljendati kahetsust teatud lünkade üle selles, mis puutub eelkõige ettenähtud vastastikuse abistamise süsteemi ja analüüsitud vastastikkuse süsteemi, mis võisid tekitada siseturu toimimisega vastuollu minevaid olukordi.

2.2 27. oktoobril 2004 kiideti heaks määrus (EÜ) nr 2006/2004 <sup>(2)</sup> tarbijakaitseaduse jõustamise eest

vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta, milles säilitati suuresti ettepanekus esitatud sõnastus.

## 3. Määruse kohaldamise aruanne

3.1 2. juulil 2009 esitas komisjon aruande määruse (EÜ) nr 2006/2004 <sup>(3)</sup> kohaldamise kohta. Selles uuritakse võrgustiku loomise institutsioonilist ja jõustamisraamistikku, võrgustiku toimimist ja koostööraamistikku. Komitee on juba avaldanud oma arvamuses <sup>(4)</sup> kahetsust selle pärast, et komisjon ei olnud määruse kohaldamise aruande asjus temaga konsulteerinud.

3.2 Kokkuvõtteks on komisjon seisukohal, et võrgustik ei ole veel saavutanud oma täit potentsiaali, ning märgib, et võrgustiku toimimist peaksid parandama mitmed meetmed, mille hulka võib edaspidi vajadusel kuuluda ka määruse (EÜ) nr 2006/2004 läbivaatamine rakendussätete aspektist; igaaastase õigusnormide jõustamiskava vastuvõtmine; ühismeetmed, nt lauskontrollid; ELi õigusaktide ühesuguse tõlgendamise soodustamine või määratlemine võrgustiku nähtavuse parandamiseks.

## 4. Komisjoni ettepanek

4.1 Komisjon esitas 3. jaanuaril 2011 määruse (EÜ) nr 2006/2004 muutmise ettepaneku, millega soovitakse ajakohastada tarbijakaitsealase koostöö määruse lisa sisu, et kajastada tarbijakaitsealastes õigusaktides hiljuti toimunud muudatusi.

<sup>(1)</sup> ELT C 108, 30.4.2004, lk 86.

<sup>(2)</sup> ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.

<sup>(3)</sup> KOM(2009) 336 lõplik.

<sup>(4)</sup> ELT C 18, 19.1.2011, lk 100.

4.2 Lisa ajakohastamine seisneb selles, et sellest jäetakse välja õigusaktid, mis ei ole asjakohased tarbijakaitseõigusaktide jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise tarbijakaitsealase koostöö jaoks, ning ajakohastatakse viited iganenud õigusaktidele, mis enam ei kehti, asendades need viidetega kehtivatele tarbijakaitsealastele õigusaktidele.

4.3 See eeldab muu hulgas teatud viidete väljajätmist (nagu viide eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitlevale direktiivile <sup>(5)</sup>) või asendamist (nagu tarbijakrediiti, audiovisuaalmeedia teenuste või osajalise kasutamise õigust käsitlevate direktiivide puhul).

## 5. Üldmärkused

5.1 Komitee kiidab komisjoni ettepaneku heaks, leides, et selgus liidu õigusnormide redaktsioonis annab suurema kindluse ja õiguskindluse kõikidele kodanikele. Komitee väljendab muret füüsilisest isikust ettevõtjate ja väikeettevõtete olukorra pärast, milles esinevad samasugused raskused nagu tarbijatel lepingute sõlmimisel suurettevõtetega, eriti võrgutööstuses.

5.2 Komitee väljendab taas kord komisjonile toetust halduskoostöö sidusalt hoogustamisel, pidades seda vajalikuks siseturu sujuva toimimise jaoks, ning tunnustab jõupingutusi, mida komisjon on läbipaistvuse nimel teinud, võttes vastu 1. märtsi 2011. aasta soovitusel suunistega, mille alusel rakendada andmekaitse-eeskirju tarbijakaitsealase koostöö süsteemis <sup>(6)</sup>.

5.3 Eespool öeldule vaatamata on komitee seisukohal, et ettepanek jääb liiga piiratuks ega käsitle paljusid küsimusi, mis on praegu tarbimisvaldkonna eest vastutavate asutuste koostöös lahendatavad. Komisjon ei käsitle isegi küsimusi, mida ta määruse (EÜ) nr 2006/2004 kohaldamise aruandes nimetab puudusteks.

5.3.1 Komitee arvates oleks muutmissettepanekus tasunud käsitleda mõnda järgmistest punktidest.

### 5.4 Süstemaatiline turujärelevalve

5.4.1 ELi õigusnormidega reguleeritud kaupade ja teenuste üle järelevalve- ja kontrolliülesannete täitmine nõuab ühist ja maksimaalset planeerimist nende meetmete nii ajalisel kui ka sisulisel kavandamisel, mida liikmesriikide tarbijakaitseasutused igal konkreetsel juhul rakendavad. Komitee arvates tasuks juurutada samaväärsed kontrollimehhanismid selleks, et tagada riigiüleste sätete täitmine süstemaatiliste turujärelevalvekampaaniate kaudu, mis võimaldavad säilitada ühtsel turul kogu aeg kõrge ja ühtse tarbijakaitsetaset.

<sup>(5)</sup> Direktiivi 2006/114/EÜ eesmärk on kaitsta tarbijate huvisid üksnes seoses võrdleva reklaamiga. Määruse lisas viidatakse vaid selle direktiivi asjakohastele sätetele.

<sup>(6)</sup> ELT L 57, 23.2011, lk 44.

5.4.2 Seda iga-aastast inspekteerimise kooskõlastamist võib, eriti horisontaalsete õigusnormide puhul, täiendada sõeluuringutel põhinevate teavitus- ja turu-uuringualgatustega, mis muudaksid praegused lauskontrollid normiks.

### 5.5 Rikkumismenetlus

5.5.1 Selleks et vältida nn piiriefekti juhtudel, kui kehtivate ELi õigusnormide täitmata jätmise korral kohaldatakse parandusmeetmeid, tuleks minimaalsel vajalikul määral ühtlustada tarbijakaitseasutuste poolt rikkumismenetluse algatamise ja sanktsioonide määramise ühiseid kriteeriume, et saavutada identsete rikkumiste puhul menetluste algatamises ja lahendamises samaväärne tõhusus ja samaväärsed tagatised.

5.6 Komitee leiab, et erinevused sanktsioonide põhiaspektides võivad viia ELi õigusaktide sätete rikkumiseni, ohustada tõsiselt tarbijakaitset ja turu puutumatust, moonutada konkurentsi siseturul ning lõppkokkuvõttes vähendada tarbijate usaldust.

5.7 Komitee on seisukohal, et tingimata on vaja karistussüsteemi omavahel lähendada ja karmistada, et vältida häireid ühtse turu toimimises. Selleks teeb komitee ettepaneku kehtestada ühised miinimumnõuded riikide sanktsioonide korra minimaalseks vajalikuks lähendamiseks, mis hõlmaks järgmisi aspekte:

- piisavad halduskaristused põhisätete rikkumise eest;
- tõsiste rikkumiste eest määratud sanktsioonide avalikustamine;
- haldustrahvid piisavalt suures summas sõltuvalt toimepandud rikkumisest;
- kriteeriumid, mida tuleb sanktsioonide kohaldamisel arvesse võtta;
- füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad sanktsioonid;
- võimalik kriminaalkaristuste kohaldamine tõsisemate rikkumiste korral;
- piisavad tugimehhanismid sanktsioonide tõhusalt kohaldamiseks.

### 5.8 Kaupade ja teenuste kvaliteedi järelevalve

5.8.1 Eespool märgitud süstemaatilise turujärelevalve algatuse rakendamise eriteemaks on kaupade ja teenuste järelevalve meetodid ning analüüsid eesmärgiga kontrollida asjaomaste õigusnormide täitmist ja väidetavat teavet ning eelkõige tagada ennetus ja kvaliteet.

5.8.2 Küsimus on ühise järelevalvekorra kehtestamises, mis viib kõnealusel praktikas kasutatavate meetodite lähenemiseni. Samuti tuleks kavandada riikidevahelist planeerimist, mis võimaldaks laiendada järelevalve ulatust iga osaleva asutuse käsutuses olevate ressursside maksimaalselt tõhusa kasutamisega, sest see väldib topelttööd ja kattuvust, mis võiksid avaldada soovimatut diferentseerivat survet.

5.8.3 Lisaks jälgitavate toodete valimiseks ühtsete kriteeriumide kehtestamisele on vaja ühises menetluses kindlaks määrata näiteks näidiste identifitseerimine, dokumentide vormistamine, algsete, vastandavate ja otsustavate analüüside tegemine ning kõik teised üksikasjad, mida ei ole käsitletud kvaliteedinormides või muudes sellealastes õigusaktides.

5.9 Kõnealune algatus on globaalsel turul ilmselgelt vajalik, sest piiriülese turustamise puhul on üha tavapärasem, et tarbijad otsivad oma soovide ja vajaduste rahuldamiseks eri võimalusi.

5.10 **Toodete ohutus.** Kuigi see koostöövaldkond on kindlasti üks eriliselt tähtis ja järelkult ka ühtlustatum, leidub selles veel puudusi, mis jäävad kiirest teabevahetussüsteemist (mida tavaliselt nimetatakse kiirhoiatussüsteemiks) hoolimata märkamatuks. Seda võiks aga täiustada riskide tuvastamise, ohjamise ja riskidest teavitamisega seotud vahendite ja õigusaktide juurutamise abil, samamoodi, nagu on ette nähtud seoses toiduainetest tulenevate riskidega.

5.10.1 Eriti just perioodilise Eurobaromeetri uuringu väljatöötamine selleks, et analüüsida, kuidas tarbijad tajuvad muudest kui toiduainetest tulenevaid riske, on kahtlemata kasulik teistegi seotud aspektide, sealhulgas kodanike tarbimisalase teavitamise ja harimise aspektide käsitlemiseks.

5.10.2 Veel üks selles valdkonnas välja pakutav meede praeguste hoiatussüsteemide tõhustamiseks oleks kõikide meetmete integreerimine üheksainsaks vahendiks, mis võimaldaks nende koostalitlust, st andmetealast teabevahetust, olenemata teabe päritolust ja allikatest ning pädevatest korraldusasutustest (tervishoiu-, põllumajandus- ja toiduainetööstuse-, tarbijakaitse-, maksuasutused jne).

5.11 **Kaupade ja teenuste turustamise lubades eetiliste ja keskkonnapäraseks arvestamine.** Rakendamise mõttes väga huvitav ja ühtlasi hädavajalik on laiendada eespool nimetatud hoiatuste edastamisega seotud menetlusi toodetele, mis tuleb turult tagasi võtta ökoloogilistel, eetilistel või muudel inimväärikuse vastaste äritavadega seotud põhjustel või inimesi ja keskkonda kahjustavatel põhjustel, nagu Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonides sätestatud rikkumiste puhul, või mis kahjustavad keskkonnaseisundit või ammen-davad loodusvarasid, muu hulgas nii tootmis- ja jaotusetapis kui ka asjaomaste kaupade turustamise ja teenuste osutamise etapis.

5.11.1 Eriti kriitilise tähtsusega on ümberpaigutatud valmistamise ja tootmise kontekstis see, et tarbijad ei tea olulist teavet toodete päritolu kohta – kus ja kuidas on need toodetud ja turustatud ning milline on majanduslik ja sotsiaalne mõju neid tootvale või valmistavale kogukonnale. Seepärast peabki tarbijatel olema võimalikult ulatuslikul määral võimalik leida veebilehtedelt või muul viisil teavet nende küsimuste kohta ning ka sellist teavet, tänu millele nad saavad hoiduda ebaseaduslike tavade kasutamise toodetud toodetest. Samuti peaks olema kättesaadav teave, mille alusel tarbijad saavad arvestada oma ostuotsustes teisi kriteeriume lisaks tavapärasele kvaliteedi- ja hinnakriteeriumidele, mis tagab, et nad oma tarbimisvalikutega ei aitaks tahtmatult kaasa teatud tootega otseselt või kaudselt seotud õigusvastaste võtete juurdumisele, ja mis paneks nad asjaomase teabe olemasolul sellistest valikutest kahtlemata loobuma.

5.11.2 Tarbija õigusega saada pakutavate kaupade kohta täielikku teavet – „toodete sotsiaalne jälgitavus” – on seotud nii konkurentsi kaitse kui ka tarbijatele konkreetsema mõjuvõimu andmine ja tarbija roll turul valikute kaudu, mida tarbijad oma ostuotsuste tegemisel vabalt teevad („sinu ost on sinu hää”).

5.12 *Heade ettevõtlustavade edendamine vastutustundlikus tarbimises*

5.12.1 Ettevõtete sotsiaalse vastutuse programmide üha suurem tähtsus ja mõjuala nõuab tarbimispoliitikale selles valdkonnas juhtivat rolli ning tarbijate osalemist vastavate vastutussaruannetega seotud nõupidamistes.

5.12.2 Ühiste kriteeriumide ja poliitikameetmete vastuvõtmist eesmärgiga edendada piiriüleste korporatsioonide sotsiaalse vastutuse programmide kontrollimist selles osas, kuidas need mõjutavad tarbijate ja kasutajate kollektiivi riikidevaheliselt, tuleb lisaks täiendada heade tavade tunnustamise veenvate mehhanismidega, nagu seda on eneseregulatsioon, tegevusjuhendid, kvaliteedimärgised ja muud vabatahtlikud algatused vastavate huvide koondamiseks.

5.12.3 Need meetmed parandavad ühtlasi ettevõtete konkurentsivõimet ausa konkurentsi turul, mis võib omakorda positiivselt mõjutada kõiki turul tegutsejaid (tootjad, turustajad, tarbijad), luues neile eeliseid koostöö kaudu, mis näitab, et vastuseisud ei ole vältimatud, eriti vastastikkuse kontekstis eri tegevusaladel tegutsemisel ning kui tarbijad ja kasutajad on teadlikud sellest tulenevast lisaväärtusest.

5.12.4 Algatuse tuleks eriliselt arvesse võtta ka agroöko-loogia, õiglase kaubanduse, vastutustundliku ostmise, toiduga isevastustamisega jms seonduvat ning teisi aktuaalseid küsimusi, nagu geneetiliselt muundatud organismidega seotu.

### 5.13 Ühishagid

5.14 Ühishagid ettekirjutuste taotlemiseks on ELi tasandil reguleeritud; see ei ole samamoodi aga kahju heastamise või hüvitamise ühishagide puhul, mille teemal on komitee korduvalt seisukohta avaldanud, pooldades sellise ühtlustatud ELi raamistiku kehtestamist, mis sisaldaks võimalust nõuda kahju hüvitamist ka niinimetatud pisiasjade eest.

5.15 Tõsiste õigusrikkumiste toimepanemisega õigusvastaselt saadud tulu konfiskeerimine ja karistuseks kahjutasude väljaõistmine tuleb kehtestada lisameetmena ametivõimude poolt määratavale karistusele, mille summad, nagu komitee on juba märkinud, <sup>(7)</sup> tuleks suunata ühishagide toetusfondi, mis hõlbus-taks tarbijaühingutel kahjude hüvitamise nõudmiseks seda tüüpi ühishagide algatamist. Fondi juhtimises peaksid osalema ka tarbijakaitseorganisatsioonid ja ametivõimud. Komitee <sup>(8)</sup> tuletab komisjonile meelde, et selle saavutamiseks on vaja kiita heaks riikidevahelised ühishagisid ühtlustavad õigusaktid, et saavutada tarbijate majanduslike huvide kõrgetasemeline kaitse.

5.16 Komitee kordab üleskutset lisada määruse põhiossa artikkel, millega nähakse ette võimalus suurendada ametiasutuste ja tarbijaühingute koostööd, et asjaomased siseriiklikud asutused saaksid määrata liidusiseste rikkumiste lõpetamise või keelustamise ülesandeks „muudele asutustele”.

### 5.17 Alternatiivsed vaidluste lahendamise süsteemid

5.17.1 Komisjon avaldas konsultatsioonidokumendi alternatiivse vaidluste lahendamise süsteemi kasutamise kohta

äritehingute ja -tavade seotud vaidluste lahendamisel Euroopa Liidus, mille teemal ei ole komiteega konsulteeritud. Komitee ootab väga komisjoni ettepanekut, et veel kord avaldada oma seisukoht nende täiendavate tõhusa õiguskaitse süsteemide kohta.

5.17.2 Seepärast tuleks tarbijate usalduse suurendamiseks arutada võimalust võtta nende süsteemidega liitunud asutuste või ettevõtete jaoks kasutusele „Euroopa tunnusmärk”.

### 5.18 Ressursivõrgustikud ja -sõlmed

5.18.1 Arendada välja Euroopa sõlmpunktid praeguste koostöövõrgustike arendamise meetmete kehtestamisega, et stimuleerida tarbijate teavitamist, koolitamist ja harimist (näiteks Euroopa tarbijakeskused, väljaanded, programmid, projektid jne).

5.19 **Hindade jälgitavus.** Ühtsel turul, kus tarbijatel on ühised mured ja probleemid ning mille globaalsus võib ühelt poolt raskendada tõese teabe kättesaadavust ja teiselt poolt ähmastada teavet kaupade hinna kohta, tasuks kehtestada sarnaste esmatarbekaupade hindade jälgitavuse meetod, mis võimaldaks muuta tarbijate ja kasutajate kasuks ühtset turgu sidusamaks ja eelkõige läbipaistvamaks – see taastaks tarbijate usalduse, mis on teatud territooriumi, praegusel juhul Euroopa Liidu majandusliku seisundi oluline näitaja.

Brüssel, 5. mai 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee  
president

Staffan NILSSON

<sup>(7)</sup> ELT C 162, 25.6.2008, lk 1 ja ELT C 175, 28.7.2009, lk 20.

<sup>(8)</sup> ELT C 324, 30.12.2006, lk 1.

LISA

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamusele**

- A) Sektsiooni arvamuse järgmist punkti muudeti muudatusettepaneku vastvõtmisel täiskogu poolt, kuid see kogus hääletamisel siiski vähemalt veerandi antud häälest (kodukorra artikli 54 lõige 4):

**Punkt 5.7**

„Komitee on seisukohal, et tingimata on vaja karistussüsteeme omavahel lähendada ja karmistada, et vältida häireid ühtse turu toimimises. Selleks teeb komitee ettepaneku kehtestada ühised miinimumnõuded riikide sanktsioonide korra minimaalseks vajalikuks lähendamiseks, mis hõlmaks järgmisi aspekte:

- piisavad halduskaristused põhisätete rikkumise eest;
- sanktsioonide avalikustamine;
- haldustrahvid piisavalt suures summas;
- füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad sanktsioonid;
- kriteeriumid, mida tuleb sanktsioonide kohaldamisel arvesse võtta;
- võimalik kriminaalkaristuste kohaldamine tõsisemate rikkumiste korral;
- piisavad tugimehhanismid sanktsioonide tõhusalt kohaldamiseks.”

**Hääletuse tulemus:**

Poolt: 82  
Vastu: 44  
Erapooleitud: 10

- B) Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel siiski vähemalt veerandi antud häälest (kodukorra artikli 54 lõige 3):

**Punkt 5.11.2**

~~„Tarbija õigusega saada pakutavate kaupade kohta täielikku teavet, mida nimetatakse „toodete sotsiaalseks jälgitavuseks” on seotud nii konkurentsi kaitsse kui ka tarbijatele konkreetsema mõjuvõimu andmine ja tarbija roll turul valikute kaudu, mida tarbijad oma ostuotsuste tegemisel vabalt teevad („sinu ost on sinu hää!”).”~~

**Motivatsioon**

Just eelkõige VKEdel on praktikas võimatu mahutada kaubamärgisele kogu nõutud teave. See suurendaks kaupa ja teenuseid tootvate ja levitavate VKEd (haldus)koormust, asetaks nad konkurentidega võrreldes halvemasse konkurentsiolukorda ja tekitaks probleeme toodete importimisel kolmandatesse riikidesse.

Lisaks: kas tarbijakaitseorganisatsioonid on juba teostanud uurimusi kõnealuse teabe kasutamise kohta tarbijate poolt ning tarbijate valmisoleku kohta maksta täiendavate kulude eest, mida kõnealuse teabe edastamine tekitab?

**Hääletuse tulemus:**

Poolt: 45  
Vastu: 75  
Erapooleitud: 4

**Punkt 5.16**

~~„Komitee kordab üleskutset lisada määruse põhiosas artikkel, millega nähakse ette võimalus suurendada ametiasutuste ja tarbijajuhingute koostööd, et asjaomased siseriiklikud asutused saaksid määrata ühendusesiseste rikkumiste lõpetamise või keelustamise ülesandeks „muudele asutustele”. ”~~

**Motivatsioon**

Ei ole aktsepteeritav, et ühendusesiseste rikkumiste lõpetamine või keelustamine tehakse ülesandeks ühte osapoolt esindavale organisatsioonile.

**Hääletuse tulemus:**

Poolt: 38  
Vastu: 76  
Erapooleitud: 8

---